basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V1

FEBRUARIE/MAART 2011

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 28 bladsye.

Kopiereg voorbehou

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 **(Geskiedkundige ondersoek)**	1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. **(Nie vir eksamendoeleindes nie.)** 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. **(Nie vir eksamendoeleindes nie.)** 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 **(Geskiedkundige begrippe)**	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 **(Vertolking van kennis en kommunikasie)**	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	• Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	• Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	• Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.
- By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG
Vlak 1 • Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. • Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
Vlak 2 • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

- **NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.**
- **KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.**
- **BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs “feite” neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om “modelantwoorde” voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

• Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie	∧
• Verkeerde stelling	____________
• Irrelevante stelling	| | | |
• Herhaling	**R**
• Analise	**A**√
• Interpretasie	1√

4. Die matriks

4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 6)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 6, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

AANBIEDING INHOUD	**VLAK 7** Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	**VLAK 6** Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	**VLAK 5** Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	**VLAK 4** Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	**VLAK 3** Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	**VLAK 2** Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	**VLAK 1** Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord.Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE MATRIKS OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.) PUNTETOTAAL: 30

VLAK	Indien die kandidaat **alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.**
7 **Uitstekend** **80 – 100%** **24 – 30** **[Uitstekend]**	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
6 **Verdienstelik** **70 – 79%** **21 – 23** **[Baie goed]**	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teen-argument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 **Substantief** **60 – 69%** **18 – 20** **[Goed]**	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 **Gemiddeld** **50 – 59%** **15 – 17** **[Bevredigend]**	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuienis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredidend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 **Toereikend** **40 – 49%** **12 – 14** **[Redelik]**	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 **Elementêr** **30 - 39%** **9 – 11** **[Swak]**	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 **Nie behaal nie** **0 – 29%** **0 – 8** **[Baie swak]**	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE SUKSESVOL WAS DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) IN DIE OORLOG IN VIËTNAM?

1.1

1.1.1 *[Onttrek bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Viëtkong-magte het Suid-Viëtnamese stede aangeval
- Amerikaanse ambassade in Saigon onder hewige aanval
- Twaalf militêre basisse beset (enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Onttrekking en interpretasie van bewyse uit 1A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Amerikaanse publiek skepties oor VSA se betrokkenheid in die oorlog nadat televisiebeeldmateriaal die verowering van militêre basisse en Viëtkong-aanvalle gewys het.
- TV dekking het die Amerikaanse publiek bewus gemaak dat Amerika nie die oorlog in Viëtnam kan wen nie
- Amerikaanse publiek sien televisiebeeldmateriaal van VSA-troepe wat deur die Viëtkong verslaan
- Televisiedekking wys ook dat Amerika nie die oorlog op die grond wen nie (enige 2 x 2) (4)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3);LU2 (AS2)]*

- VSA publiek dryf die spot met die President
- Subtiele boodskap aan die President dat die oorolg in Viëtnam nutteloos is
- Beroep op President se gewete dat kinders die slagoffers van die oorlog geword het (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B –V2 – LU1 (AS3)]*

- Die foto toon hoe wreed Amerikaanse soldate in Viëtnam opgetree het in Vietnam
- Amerikaanse soldate het blindelings vrouens en kinders vermoor
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.2.2 *[Evaluasie van bewyse om slotsom te bereik uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3, 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2, 3)]*

- Die foto wou wys hoe wreed Amerikaanse soldate in Viëtnam opgetree het
- Toon blindelingse moord op moeders en kinders in My Lai
- Beklemtoon gruweldade en moord-optrede deur VSA in Viëtnam
- Beklemtoon genadelose optrede van VSA-soldate
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.3 *[Bepaal of bewyse geregverdig kan word Bron 1B – V3 – LU1 (A3,4); LU2 (AS2,3)]*
Kandidate mag aandui of die stelling geregverdig of nie geregverdig is nie en moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

GEREGVERDIG

- Soldate het nie die reg gehad om bevele van die bevelvoerder te verontagsaam nie
- Streng militêre dissipline – bevraagteken nie owerhede
- Enige ander relevante antwoord

NIE GEREGVERDIG NIE
- Gebruik van geweld kan nie geregverdig word nie
- Onskuldige vrouens en kinders vermoor
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.2.4 *[Vergelyk bewyse uit Bron 1B – V3 – LU1(AS3, 4); LU2 (AS3);LU AS(3, 4)]*
(a)
- Primêre bron
- Meadlo se getuienis geloofwaardig
- Visuele bron bevestig blindelingse moord op moeders en hulle babas
- Militêre bevele om te moor nie bevraagteken nie
- Vrouens en kinders onskuldig en weerloos
- Foto's kan gebeure meer duidelik en bondig saamvat
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

(b)
Kandidate kan of saamstem of nie saamstem nie en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

STEM SAAM
- Gebruik van blindelingse geweld kan nie ondersteun word nie
- Onskuldige vrouens en kinders wreed vermoor
- VSA soldate het met ongestrafheidtheid en weerwraak op getree
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM NIE
- VSA soldate moes bevele van bevelvoerders uitvoer
- Streng militêre dissipline- bevele word nie bevraagteken nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3
1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS2, 3); LU2 (AS2)]*
- VSA wou lae profiel in die oorlog in Viëtnam handhaaf
- VSA het die intensiteit en omvang van die oorlog onderskat (2 x 2) (4)

1.3.2 *[Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V1 en 2– LU1 (AS3); LU2(AS2)]*
(a)
- 1968 (1 x 1) (1)

(b)
- Die oorlog in Viëtnam het toegeneem en Amerika, as 'n supermoondheid kon nie bekostig om deur 'n klein land verslaan te word nie
- VSA wou die oorlog wen
- Kommuniste suksesvol – verslaan Suid-Viëtnam
- Wou die oorlog beëindig
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit uit alle bronne- V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kanddate kan die volgende gebruik om die vraag te beantwoord:

- Viëtnam geskok oor die groot getal onskuldige vrouens en kinders wat doodgemaak is
- Viëtnamese verloor hoop in die VSA en die gebruik van barbaarse metodes van oorlogvoering
- My Lai-massamoord het Viëtnamese teen die oorlog gedraai
- Die massamoord het die verloop van die oorlog verander
- My Lai-massamoord het tot die verskerping van die oorlog aan beide kante gelei
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. **toon min of geen begrip van die impak van die My Lai-massamoord op Viëtnam** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf	**Punte: 0 – 2**
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van die impak van die My Lai-massamoord op Viëtnam** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**Punte: 3 – 4**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die impak van die My Lai-massamoord op Viëtnam** • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**Punte: 5 – 6**

(6)

1.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

1.5.1 *[Beplan en bou 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - V1 – LO1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS
Kandidate moet verduidelik tot watter mate Amerika suksesvol in die oorlog in Viëtnam was.

HOOFASPEKTE
Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

Inleiding: Kandidate moet aandui tot watter mate Amerika suksesvol was.

UITBREIDING

- Fokus op die beleid van stuiting (containment) – verspreiding van kommunisme in Viëtnam en die Ooste stuit
- JF Kennedy stuur troepe na Viëtnam om om die verspreiding van kommunisme te stuit
- LB Johnson bou voort op Kennedy se beleid om die verspreiding van kommunisme in Viëtnam te stuit.
- Onder Johnson vorder die oorlog in Viëtnam na nuwe hoogtes (Operation Rolling Thunder; TET-Offensief; gebruik van chemiese wapens, ens.)
- Redes vir mislukking: (jong en onervare soldate; gebrek aan kennis van die terrein in Viëtnam; te veel selfvertroue; Viëtnamese taktiek en strategie superieur bo die van VSA; Viëtnamese guerilla-taktiek superieur, effektiewe gebruik van ondergrondse tonnels, ens.)
- Enige ander relevante antwoord

Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

1.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun – V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saamstem of nie saamstem nie.
Kandidate moet hulle argument met relevante historiese bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE
- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saamstem of nie saamstem nie en aandui hoe hulle hulle standpunt gaan ondersteun.

UITBREIDING
STEM SAAM
- Fokus op beleid van stuiting (containment) – verspreiding van kommunisme in Viëtnam en die Ooste stuit
- Beginsels van demokrasie en vryheid behou
- JF Kennedy stuur troepe na Viëtnam om die verspreiding van kommunisme te stuit
- LB Johnson bou voort op Kennedy se beleid om die verspreiding van kommunisme in Viëtnam te stuit.
- Johnson neem oorlog in Viëtnam na nuwe hoogtes (Operation Rolling Thunder; TET-Offensief; gebruik van chemiese wapens ens.) ten einde die verspreiding van kommunisme te stuit
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM NIE
Indien kandidate nie met die stelling saamstem nie moet hulle hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun..

- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

[75]

VRAAG 2: WAT WAS DIE MOONTLIKHEDE EN UITDAGINGS WAARVOOR KENIA TE STAAN GEKOM HET OP PAD NA UHURU?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Brittanje (1 x 1) (1)

2.1.2 *[Interpretatsie van bewyse uit Bron 2A –V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Jubeling
- Gevoel van verligting en oorwinning met die stryking van die Union Jack

(enige 1 x 2) (2)

2.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Beklemtoon Kenyatta se rol in die stryd en die verkryging van onafhanklikheid
- Om Kenyatta se rol te beklemtoon in Kenia se stryd vir vryheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Kenia se nuwe vlag word gehys
- Waterfontein opgerig
- Kenyatta Avenue
- Kenyatta-dag (enige 2 x 1) (2)

2.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V3 – LU1 (AS 3, 4); LU3 (AS2, 3)]*

Kandidate kan of akkurraat of nie akkuraat besluit en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

AKKURAAT

- Amper al die state in Afrika het na onafhanklikheid eenpartystate geword – Kenia geen uitsondering
- Algemene persepsie van westerse moondhede demokrasie vreemde verskynsel vir Afrika
- Enige ander relevante antwoord

NIE AKKURAAT NIE

- Nie alle Afrika-state het eenpartystate geword nie
- Vry en regverdige verkiesings is aangemoedig en gemonitor in Afrika-lande;ook in Kenia
- Nuwe grondwet handhaaf onafhanklikheid en vryheid
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.1.6 *[Bepaal bruikbaarheid van Bron 2A – V3 – LU1 (AS3,4); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan besluit of die bron bruikbaar of nie bruikbaar is en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

BRUIKBAAR

- Bewyse uit die bron kan ondersteun word met betroubare bewyse
- Akkurate weergawe van gebeure
- Siening en opinie van geloofwaardige koerant
- Enige ander relevante antwoord

NIE BRUIKBAAR NIE

- Joernaliste kan bevooroordeeld en selektief in hulle aanbieding wees
- Verslag kan meer subjuktief en nie feitelik wees nie – gebaseer op opinie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2

2.2.1 *[Verduidelik historiese begrip uit Bron 2B – V1 –LU2 (AS1)]*

- Beleid dat wit en swart mense saamwerk om Kenia se ontwikkeling te bevorder
- Bevorder plaaslike self hulp ontwikkeling
- Om saam te werk tot voordeel van die land
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

- Kenia se ekonomie was stabiel en het na onafhanklikheid gegroei
- Groter betrokkenheid deur Keniane in die land se ekonomie
- Geleidelike verskuiwing in Kenia se ekonomie - van koloniale mag na die mense van Kenia
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.3 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1(AS3 en 4)]*

- Onsekerheid
- Teleurstelling
- Berou
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2.4 *[Interpretasie en vergelyking van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3,4); LU2 (AS2, 3)]*

- Beide bronne gee inligting oor die groei van Kenia se ekonomie
- Beide bronne gee 'n statistiese vergelyking van Kenia se ekonomiese groei

(2 x 2) (4)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2 – LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

(a)

- Klasse struktuur gebaseer op rykdom teenwoordig in nuwe onafhanklike Afrika lande
- Strewe na eie verryking onder bevoorregtes die hoof doel na onafhanklikheid
- Versameling van materiele rykdom die hoof fokus van die bevoorregte klasse
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

(b)

Kandidate kan of geregverdig of nie geregverdig besluit en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

GEREGVERDIG

- Ondervinding het bewys dat selfsigtige eie belang die norm in nuwe onafhanklike Afrika lande geword het
- Gebaseer op ondervinding van ander nuwe Afrika lande gaan Kenia geen uitsondering wees nie
- Hebsug en korrupsie het die hoof fokus van die nuwe onafhanklike Afrika lande geword
- Enige ander relevante antwoord

NIE GEREGVERDIG NIE

- Voorstelling gebaseer op westerse persepsies en vooroordele
- Gebaseer op vermoede en veralgemening
- Geloof dat hebsug en selfverryking iets vreemd aan Afrika was
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2 en 3); LU3 (AS2)]*

- Die ryk besigheid-en- politieke klasse het in duur Duitse Mercedes Benz-motors gery
- Status en sosiale klas is bepaal deur die motor wat mense bestuur het – dus die naam 'wabenzi' (enige 1 x 2) (2)

2.4 *[Bepaal bruikbaarheid van Bron 2A,2B of 2C – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2 en 3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan enige een van Bronne 2A, 2B of 2C kies en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

Bron 2A

- Berig oor Kenia se onafhanklikheid deur Westerse joernalis geskryf
- Inligting is objektief
- Gee inligting oor Kenia se onafhanklikheid
- Enige ander relevante antwoord

Bron 2B

- Gee inligting oor Kenia se ekonomiese ontwikkeling na onafhanklikheid
- Vergelykende statistiek toon dat Kenia oppad na rykdom is
- Toon politieke en ekonomiese stabiliteit na onafhanklikheid
- Enige ander relevante antwoord

Bron 2C

- Akkurate beskrywing van die nuwe Afrika-elite in Kenia
- Toon vordering en ontwikkeling asook goeie kontras van die verandering in Kenia
- Verduidelik wat destyds in Kenia plaasgevind het
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende gebruik om die vraag te beantwoord:

- Nuwe vlag
- Onafhanklikheidsfontein opgerig
- Nuwe straatname
- Nuwe nasionale vakansiedag – Kenyatta-dag
- Nuwe maatskappye gestig
- Harambee bevorder
- Landbouproduksie het toegeneem
- Voorspoed voorgestel
- Bruto Binnelandse Produk het gegroei
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. **toon min of geen begrip van die verandering in Kenia na onafhanklikheid** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf	**Punte:0 – 2**
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van die verandering in Kenia na onafhanklikheid** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**Punte: 3 – 4**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die verandering in Kenia na onafhanklikheid** • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**Punte: 5 – 6**

(6)

2.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet die mootlikhede en uitdagings wat Kenia oppad na uhuru (onafhanklikheid) ondervind het bespreek.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

Inleiding: Kandidate moet die mootlikhede en uitdagings wat Kenia oppad na uhuru (onafhanklikheid) ondervind het bespreek..

UITBREIDING
MOONTLIKHEDE
- Kenyatta gerespekteerde leier- goeie bestuur van die land
- Kapitalistiese beleid – moedig private ondernemings en buitelandse beleggings aan
- Beleid van Harambee- moedig nasionale ontwikkeling aan
- Plase en koffieplantasies: werkskepping, geld en uitvoere
- Vrugbare grond – goed vir landbou
- Baie wit settlers het gebly – goed vir ekonomie
- Toeristeparadys: kusdorpies en diere
- Enige ander relevante antwoord

UITDAGINGS
- Wit settlaars tegemoet kom- noodsaaklik vir ekonomie
- Vervul die drome van baie Keniane- verbeter lewenstandaarde
- Los etniese geskille op en verkry nasionale eenheid
- Beeïndig kloof tussen inheemse bevolking en wit setlaars
- Vraagstukke: grond en herverspreiding
- Armoede in die platteland
- Ongelykheid tussen ryk en arm
- Kapitalistiese beleid vervreem sosialiste
- Versoen diverse etniese groepe
- Westerse demokrasie na jare van koloniale oorheersing
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

2.6.2 *[Sintetiiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit al die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag aan die OAE skryf en verduidelik hoe Kenia op die verskillende uitdagings (politiek, ekonomies en maatskaplik) wat die nuwe staat moes oorkom, reageer het.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet na die politieke, ekonomiese en maatskaplike uitdagings wat Kenia na onafhanklikheid moes oorkom, bespreek

UITBREIDING
Polities
- Etniese en streeks konflik
- Vreemden politieke stelsels – bv. demokrasie
- Eenparty diktatorskappe en militêre staatsgreep
- Regte politieke leiding
- Burgeroorloë
- Korrupsie
- Enige ander relevante antwoord

Maatskaplik
- Armoede en ongeletterdheid
- Onvoldoende gesondheidssorg
- Hoë sterftesyfer onder kinders
- Siektes
- Enige ander relevante antwoord

Ekonomies
- Onderontwikkel: Koloniale nalatenskap, korrupsie en wanbestuur van nuwe regerings
- Afhanklik van een uitvoerproduk
- Beleid van nasionalisering – staatbeheer en invloed
- Kort balans tussen landbou en nywerheid
- Buitelandse skuld
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit. . (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

[75]

VRAAG 3: HOEKOM WAS DIE SELMA-NA-MONTGOMERY-OPTOGTE IN 1965 IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) SO BETEKENISVOL VIR DIE BURGERREGTEBEWEGING?

3.1

3.1.1 *[Onttrek bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3)]*
- Segregasie in skole, behuising, werkverskaffing ens.
- Die reg ontneem om te stem
- Blooótgestel aan geletterdheidstoetse en diskriminerende praktyke (enige 1 x 2) (2)

3.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – v1 – LU1 (AS3)]*
- Hy was 'n charismatiese leier
- Gerespekteerde leier en baie volgelinge
- Die mense het vertroue in King se leierskap gehad
- Sterk voorstaander van geregtigheid en burgerregte
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V3 – LU2 (AS2)]*
- Die reg om te stem 'n basiese mensereg
- Swart Amerikaners was daagliks aan segregasie en diskriminasie blootgestel
- Swart Amerikaners lojale burgers wat tot die Amerikaanse ekonomie bygedra het- tog die reg ontneem om te stem
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.1.4 *[Verduideliking en interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2);LU3 AS2)]*
- Televisie dekking het gewys hoe wreed die polisie opgetree het
- Steun vir die Burgerregtebeweging neem toe a.g.v. die wrede optrede van die VSA-regering
- Onmenslike dade – steun en simpatie vir Burgerregtebeweging
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*
- Haar optrede het die Burgerregtebeweging begin
- Ander aangemoedig om diskriminasie teen te staan
- Vir haar regte opgekom – geweier om toe te gee aan politieke druk
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.1.6 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2 en 3)]*

Kandidate kan of ja of nee besluit en moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteunu.

JA
- Groter bewuswording onder Amerikaners, veral Swart Amerikaners
- Plaas groter druk op VSA regering
- Toename in ondersteuning van verskillende aktiviste
- Swart Amerikaners word later burgers van die VSA

NEE

Indien kandidate NEE sê moet hulle hulle antwoord met relevante bewyse onderste
(enige 2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Polisie het die 1965 optog met geweld en opposisie begroet
- Polisie gebruik geweld teen die betogers
- Sondag is 'n heilige dag – tog geweld
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Betogers identifiseer met die Amerikaanse vlag – simboliseer eenheid en vryheid
- Verenig om gesamentlike doel te verwesenlik
- Optog vreedsaam en blyk gelukkige samehorigheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

3.2.3 *[Vergelyk bewyse in Bron 3B – V3- LU1 (AS3) LU 2 (AS3)]*

(a)
- Foto1- Toon betogers wat deur polisie aangeval word
- Foto1- Gebruik van geweld om vreedsame optog te verbied
- Foto 2 –Toon burgerregte aktiviste wat vreedsaam betoog
- Foto 2 –Toon burgerregte betogers wat nie deur polisie geïntimideer word nie
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

(b)
- Meer teenkanting van die Amerikaanse owerhede teenoor1965 Selma-Montgomery optog – ongeorganiseerd en geweldadig (Foto 1)
- Foto 2 meer vreedsaam en goed georganiseerd- gelei deur Martin Luther King en Coretta King
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3 *[Bepaal bruikbaarheid van bewyse uit Bronne 3A en 3B - V3- LU1 (AS3, 4), LU2 (AS3) en LU3 (AS2 en3)]*

Kandidate moet EEN bron kies en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun. Kandidate moet verduidelik hoekom die bron BRUIKBAAR is.

Bron 3A
- Gee inligting oor die optog van Selma na Montgomery
- Beklemtoon die rol van Luther
- Inligting kom uit *National Geographic* – gesaghebbende tydskri
- Enige ander relevante antwoord

Bron 3B
- Beklemtoon die historiese waarde vandie optog
- Gee inligting oor die veelrassige samestelling van die optog
- Die rol van vroue in die optog
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V3- LU1 (AS3en4), LU2 (AS1, 2,3) LU3 (AS 1,2,3,4)]*
Kandidate moet op die volgende aspekte klem lê:

- Selma, dorpie in die Suide- rassesegregasie nog van toepassing
- Afro-Amerikaners kan nie stem nie
- Burgerregte Wet aangeneem- natuurlike vloei van gebeure- reg om te stem
- Afro-Amerikaners lojale burgers dra by Amerikaanse samelewinga - verdien reg om te stem
- Ontbloot die hardkoppige houding van die Suide
- Suide hou vol met diskriminasie en segregasie
- Vewysing na Montgomery, die hoofstad van Alabama
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. **toon min of geen begrip van hoekom die Selma-Montgomery optogte noodsaaklik was nie** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf	**Punte: 0 – 2**
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van hoekom die Selma-montgomery optogte noodsaaklik was** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**Punte: 3 – 4**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van hoekom die Selma-Montgomery optogte noodsaaklik was** • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**Punte: 5 – 6**

(6)

3.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

3.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruiks - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet kortliks verduidelik hoekom die Selma–Montgomery optogte van 1965 van spesiale belang vir die Burgerregtebeweging was.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet kortliks veerduidelik hoekom die Selma–Montgomery-optogte plaasgevind het en beklemtoon dat dit suksesvol omdat die Voting Rights Act aangeneem is.

UITBREIDING

- Kort agtergrond vir die redes vir die Burgerregtebeweging
- Rosa Parks en Montgomery Bus-boikotte – oorsprong van die beweging
- Afro-Amerikaners tot aksie beweeg – groter bewuswording
- Rol en invloed van King – sukses van geweldlose protes
- Optogte almal vreedsaam- bly by King se filosofie
- Eerste Optog – Bloedige Sondag. Polisie geweld
- Tweede Optog gelei deur King – weer geweld om die optog te verhoed
- Derde Optog eindig suksesvol – televisiedekking
- Rosa Parks en Martin Luther King spreek die skare toe
- Selma–Montgomery- optog – Voting Rights Act aangeneem
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument saamvat en na die betekenis van die Selma–Montgomery-optogte en die aanneem van die Voting Rights Act verwys (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

3.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer- gebruik inligting uit al die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun. – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS
Iin hulle verslag moet kandidate klem lê op die rol wat Martin Luther King Jr. in die Selma–Montgomery-optogte en Burgerregtebeweging gespeel het.

HOOFASPEKTE
- Inleiding: In die assessering van King se rol moet kandidate klem lê op die stukrag wat aan die Selma–Montgomery en Burgerregtebeweging verleen is.

UITBREIDING
- Verbintenis tot die einde van segregasie en rassediskriminasie
- Rosa Parks en Montgomery Bus-boikotte King se loopbaan geloods
- Briewe en toesprake het gewone mense geinspireer om rassediskriminasie teen te staan
- King se filosofie van vreedsame protes en burgerlike ongehoorsaamheid het wye media en persdekking gekry- verleen stukrag aan die beweging
- Selma dorpie in die Suide- baie segregasie en diskriminasie
- Swart Amerikaners die reg ontneem om te stem
- Voters League doen beroep op King – ondersteun die stemregpoging
- King loods aantal demonstrasies in Alabama
- King lei vreedsame optog oor Pettus-brug – polisie gebruik geweld om optog te keer
- King leier van die laaste optog wat 5 dae geduur het onder moeilike omstandighede
- Aan die einde van die optog het King die skare toegespreek
- Voting Rights Act aangeneem in dieselfde jaar (1965)
- Enige ander relevante antwoord.

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

[75]

VRAAG 4: WAT WAS DIE INVLOED VAN DIE SWARTBEWUSSYNSBEWEGING OP DIE SOWETO-OPSTANDE VAN 1976?

4.1
4.1.1 *[Verduidelik begrip – V1 – LU2 (AS1)]*

- Swart Bewussyn was 'n beweging wat ten doel gehad het om die massas (swart mense) bewus te maak van hulle politieke, kulturele en ekonomiese regte
- Swart mense moet trots op hulself wees en poog om selfstandig te wees

(enige 1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Onderdruk deur eksterne wêreld deur geïnstitusionaliseerde masjinerie en deur wette wat hom keer om sekere dinge te doen
- Swart mens het in homself 'n gevoel van vervreemding ontwikkel (2 x 1) (2)

4.1.3 *[Onttrek bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Eksterne wêreld
- Swaar werk deur voort
- Slegte salarisse
- Swak veblyf
- Swak onderwys
- Ontwikkel toestand van vervreemding
- Huise is anders
- Strate is anders
- Ligte is anders
- Kort selfagting en vertroue
- Enige ander relevante antwoord (enige 3 x 1) (3)

4.1.4 *[Bepaal verantwoording van bewyse uit Bron 4A – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2, 3)]*

- Apartheid het die swart man in hierdie posisie van vervreemding gedompel
- Die swart man het geen sê gehad nie
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

4.1.5 *[Bepaal bruikbaarheid van bewyse uit Bron 4A – V3 – LU1 (AS3, 4) LU3 (AS2, 3)]*

- Die skrywer, Donald Woods (persoonlike vriend van Biko) was 'n blanke wat bereid was om sy voorregte prys te gee om die ongeregtighede en swaarkry, wat swart mense beleef het, a.g.v. apartheid, bloot te stel
- Feitelike weergawe van die begrip Swart Bewussyn
- Kan getoets word teen bewyse in ander bronne
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2
4.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit bron 4B – V2 – LU (AS3)]*

- Morobe het in 'n swart woongebied gewoon en intens bewus geword van die stryd vir vryheid
- Morobe beïnvloed deur studente-opstande elders in die wêreld
- Verbode boeke gelees (enige 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Onttrek bewyse uir Bron 4B – V2 – LU1 (AS3)]*
- Regering beskou BCM as bedreiging vir beleid van apartheid
- Vrees dat die verspreiding van BCM wit belange sal versteur
- Bekommerd oor die invloed van BCM
- Bedreiging vir wit minderheidsregering
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Swartmag-stryd in die VSA het Biko geïnspireer om sy beleid van Swart Bewussyn en verset aan te neem
- Biko besef die belangrikheid van selfagting en menswaardigheid onder swart mense indien hulle wit oorheersing wil oorkom
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

4.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V2 – LU1 (AS3)]*
- Deur polisie geïntimideer
- Bang dat die polisie hulle sal aanhou en arresteer
- Om vir die owerhede te vlug
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.3
4.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C – V2 –LU1 (AS3, 4); LU3 (AS2)]*
- Toon leerders wat aan optog deelneem
- Leerders ongelukkig met Afrikaans as onderrigtaal
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

4.3.2 *[Interpretasie van Bron 4C – V2 –LU1 (AS3, 4)]*
- Armoede
- Oorbevolking
- Swak lewenstandaarde
- Werkloosheid
- Opvoeders swak kwalifikasies
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

4.3.3 *[Bepaal betroubaarheid van bewyse uit Bron 4C – V2 –LU1 (AS3, 4); LU2 (AS3); LU3(AS2)]*
- Betroubaar – demonstreer die gemoed en gevoelens van studente in Soweto
- Sommige studente gelukkig en glimlag vir die fotograaf
- Bewys van die houding van studente destyds
- Toon hoe studente hulle woede gedemonstreer het
- Bewyse uit die bron kan ondersteun word met die realiteit van wat studente ervaar het
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

4.3.4 *[Vergelyk bewyse in Bron 4C – V3- LU1 (AS 3,4); LU2(AS3)]*
- Visuele bron – studente wat deur Swart Bewusssyn beinvloed is is besig met protes aksie
- Geskrewe bron – toon die rol en invloed van Swart Bewussyn op die studente van Soweto (2 x 2) (4)

4.4 *[Vergelyk bewyse in Bronne 4A en 4C- V3- LU1(AS3 en 4), LU2 (AS1, 2, 3), LU3 (AS 1, 2, 3, 4)]*

- Bron 4C toon swart studente se reaksie op minderwaardige onderwys
- Bron 4A beklemtoon die onderwerping van swart Suid-Afrikaners a.g.v. swak onderwys (2 x 2) (4)

4.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V3- LU1 (AS3 en 4), LU2 (AS1, 2, 3) LU3 (AS 1, 2, 3, 4)]*

Kandidate moet op die volgende aspekte klem lê:

- Swart Bewussyn het hoop en stukrag aan die bevrydingstryd verleen
- Jeug met selfvertroue gevul
- Bevorder swart trots
- Swart Bewussyn het studente aangemoedig om vir hulle regte op te staan
- Eenheid bevorder in die uitdaging van die apartheid regime
- Swart Bewussyn het die studente verenig om die boeie van apartheid en onderdrukking te verbreek
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. **toon min of geen begrip van die impak van BCM op die studente van Soweto nie** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf	**Punte:0 – 2**
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van die impak van BCM op die studente van Soweto** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**Punte: 3 – 4**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die impak van BCM op die studente van Soweto** • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**Punte: 5 – 6**

(6)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

4.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS
Kandidate moet die invloed van BCM in die Soweto-opstande van 1976 bespreek.

HOOFASPEKTE
Inleiding: Kandidate moet Biko se bydrae tot die die vryheidstryd (BCM) bespreek

UITBREIDING
- Definisie van Swart Bewussyn
- Biko se filosofie van Swart Bewussyn
- Swart mense kan trots op hulle erfenis wees
- Swart mense moet hulself laat geld en dinge vir hulle self doen
- Uitwissing van beide minderwaardigheid- en-meerderwaardigheidskompleks
- Die rol van kolonialisme in swart onderdrukking
- Polisie reaksie op Swart Bewussyn
- Impak op die studente van Soweto
- Soweto 1976 en daarna
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

4.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit al die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS
Kandidate moet in hulle artikel verwys na die rol van BCM in die bevrydingstryd in Suid-Afrika.

HOOFASPEKTE
- Inleiding: Kandidate moet klem lê op die rol van BCM in die bevrydingstryd in Suid-Afrika.

UITBREIDING
- Die toestande waaronder swart mense geleef het
- Die rol en invloed vsn Biko de filosofie
- Gee 'n oorsig van die verskillende faktore wat die politieke denke van die jeug in die 1970's verander het, byvoorbeeld om die jeug van die volgende bewus te maak:
- Swart Bewussyn was die wapen om die sielkundige negatiwe gedagtes van swart mense te verslaan
- Swart menswaardigheid en selfbeeld
- Swak lewenstandaarde en stygende werkloosheid
- Stygende olieprys in1973- lei tot verhoging in inflasie
- Hoë pryse vir basiese voedselitems
- Soweto en ander swart woongebiede oorbevolk en min dienste
- Implementering en toepassing van die paswette (instroombeheer) het die lewe moeilik vir swart mense gemaak
- Swart vakbonde verbied om aan protes optogte deel te neem
- Afrikaans verpligtend- wydverspreide reaksie(opposisie)
- Die rol en impak van die Soweto Verteenwoordigende Studenteraad
- Reaksie van die Suid-Afrikaanse regering
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

[75]

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou